

Struktura krajiny, Diferenciácie krajinné sféry

Struktura krajiny – obecně_1

- **Struktura krajiny dána:**
 - 1. **charakterem prvků a složek krajiny**
 - 2. **charakterem vazeb mezi nimi.**
- **Tyto vazby vytvářejí z prvků a složek krajiny komplex, celek, svébytnou jednotku = SYSTÉM**
- **Vazby – povaha: tok hmoty, energie, informace (u živých systémů)**
- **Struktura krajiny určuje její funkční vlastnosti (i vzhled).**

Struktura krajiny – obecně_2

- **Struktura krajiny:**
prostorová (kde), **časová (kdy)**
- **Prostorová** struktura krajiny – není stálá, mění se:
- *Trvale* - vývojem, katastrofickými výkyvy toků energie, hmoty.
- *Periodicky* - pravidelnými výkyvy v toku hmoty, energie, informace (roční období).
- Změna toku energie nebo informace mění strukturu, změněná struktura mění tok energie, informace.

Struktura krajiny – podle hodnocení vlivu člověka - 1

- **Struktura: Primární, sekundární, terciární, kvartérní (?):**
- **Primární (přírodní, původní) s.:** Abstrahujeme od vlivu člověka, dána horninami, vodou, půdami, klimatem, původní biotou.
- Jednotky – ekotopy (biotopy, STG), přírodní krajiny. Vyjádřena např. geolog., půd. mapami, biochorami, mikrochorami.
- **Sekundární s. (landuse):** Současný charakter krajiny daný využíváním primární struktury člověkem
- Jednotky – les, pole, sídlo, komunikace, nádrž. Vyjádřena typem landuse – Landcover.

Struktura krajiny – podle hodnocení vlivu člověka - 2

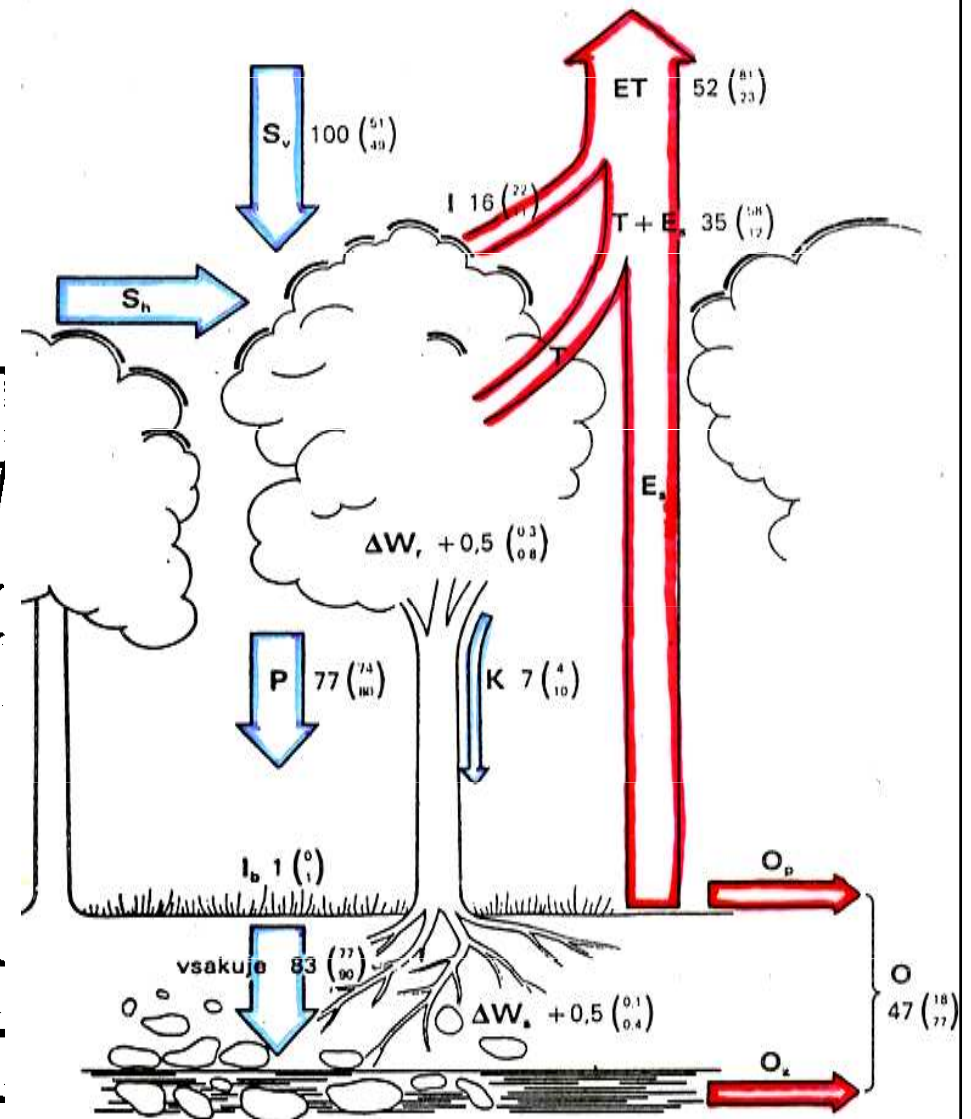
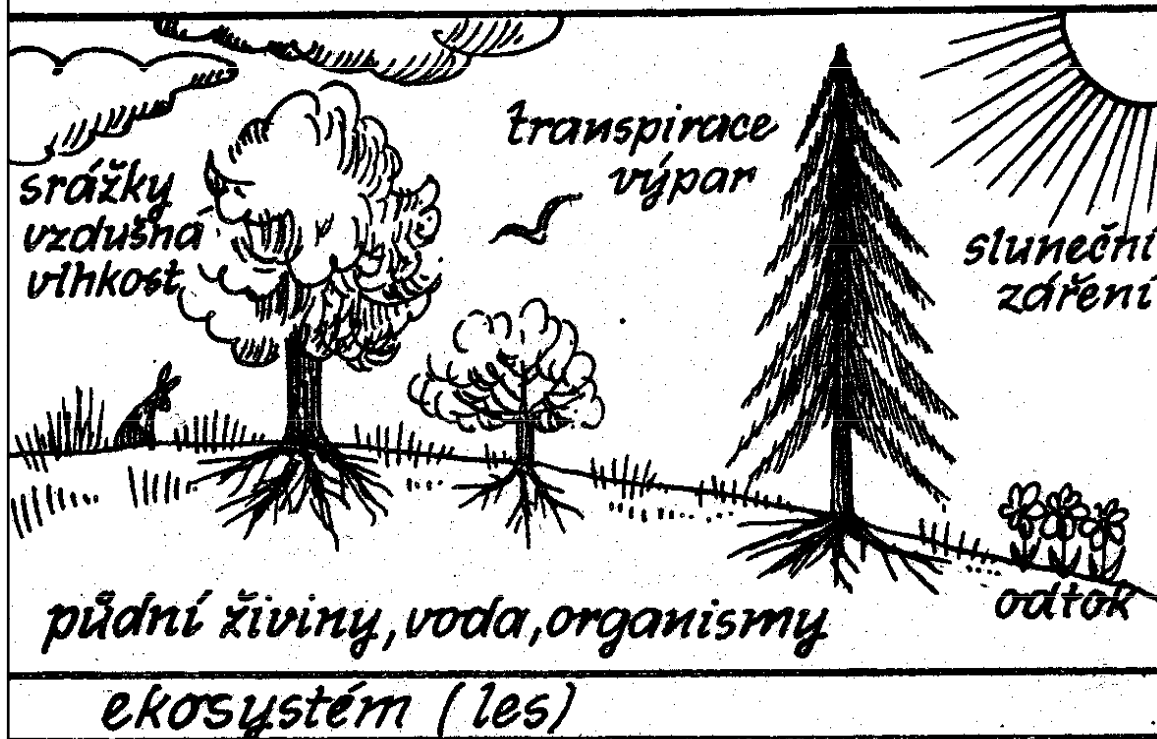
- **Terciérní (socioekonomická) s.:** Jevy a vztahy lidské společnosti v krajině: Projevy zájmů v krajině, vyjádřeny prostřednictvím limitů, záměrů, nároků. „Neviditelná“.
- Jednotky – Chráněné lokality (ložiska, příroda), dobývací prostory, ochranná pásma, chráněné trasy komunikací, cenová mapa ploch, dopravní vazby.
- Vyjádření – rezortní materiály, mapa konfliktů zájmů, mapa územních limitů a záměrů (mapa Návrhu územního plánu).

Struktura krajiny – podle hodnocení vlivu člověka_3

- **Kvartérní („duchovní“) s.:** Svědčí o zabydlenosti krajiny, historii a duchovním vývoji společnosti, částečně „neviditelná“.
- Jednotky: Umělé dominanty v krajině, významná historická místa (bitvy), staré stezky, poutní místa a jejich zázemí, promyšlené komponované krajiny (průhledy), uspořádání kultovních staveb do obrazců.
- Vyjádření: Mapa průzkumů pro krajinný plán (?)

Modely prostorové struktury krajiny

- Monosystémový (odvětvový) model – složky a jejich vztahy (na jednom místě, jeden ekosystém)
 - hl. vertikální vazby.

Modely prostorové struktury krajiny_2

- Polysystémový (teritoriální)
= Více monosystémových modelů – vztahy mezi nimi (krajina, vztahy ekosystémů v ní)
– hl. horizontální vazby.

PROSTOROVĚ – FUNKČNÍ SLOŽKY KRAJINY

- **Forman, Godron (1986)(1993):**
- **Krajinná matrice (matrix) – převládající, hl. role, nejpropojenější**
- **Krajinné plošky (patches) – malé, kontrastní, nelineární, nepropojené**
- **Krajinné koridory (corridors) - malé, kontrastní lineární, propojené**
 - **Efekt pro usměrnění toků hmot, energií, migraci, propojení, +bariéra!**

Hierarchie (primárních) krajin

- Krajinná škola NDR + Doc. Hynek:
- Planeta Země
- Globiony – suchozemský...
- Geobiomy (pevninské i oceánské)
- Provincie
- Makrochory
- Mezochoy
- Mikrochory (poly-, mono-)
- (Nanochory)
- Topochory ? (poly-, mono-)(skalár., gradient., mozaik., vektor.)
- Topy
- Body

Hierarchie

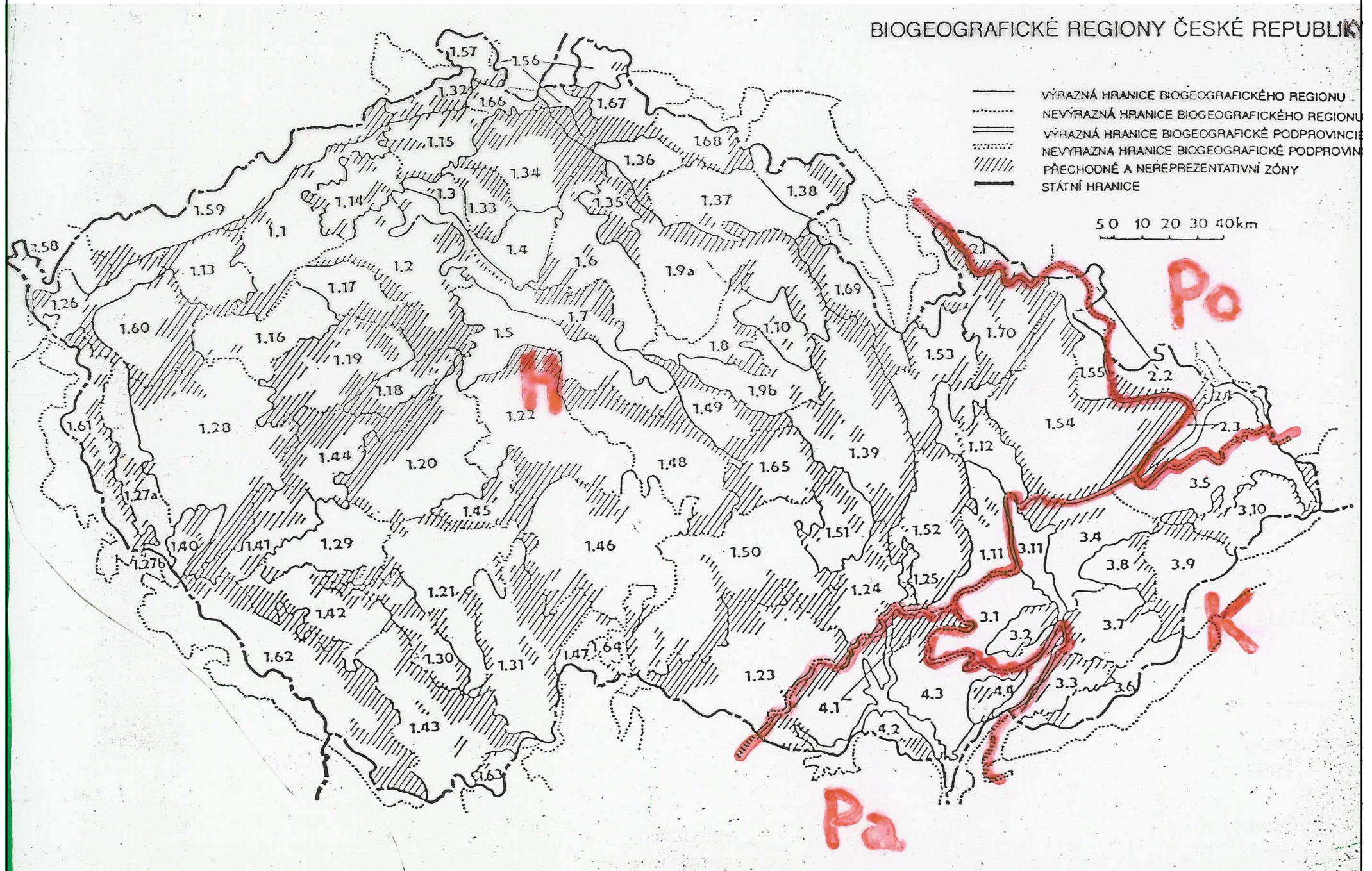
Biogeografického členění geobiocenologické školy

- Planeta Země
- Geobiom
- Biogeografická provincie
- Biogeografická podprovincie
- Biogeografický region (bioregion)
- Biochora
- Skupina typů geobiocénů (STG)
- Typ geobiocénu
- Bod

Výsledky biogeografického členění ČR

- **1 geobiom**
- **2 provincie**
- **4 podprovincie**
- **91 bioregionů**
- **366 typů biochor, cca 10 000 segmentů**
- **150 skupin typů geobiocénů**
- **??? Typů geobiocénů**

Biogeografické podprovincie a regiony

Biochory České republiky

Culek Martin a kol. (2005): Biogeografické členění ČR, II.

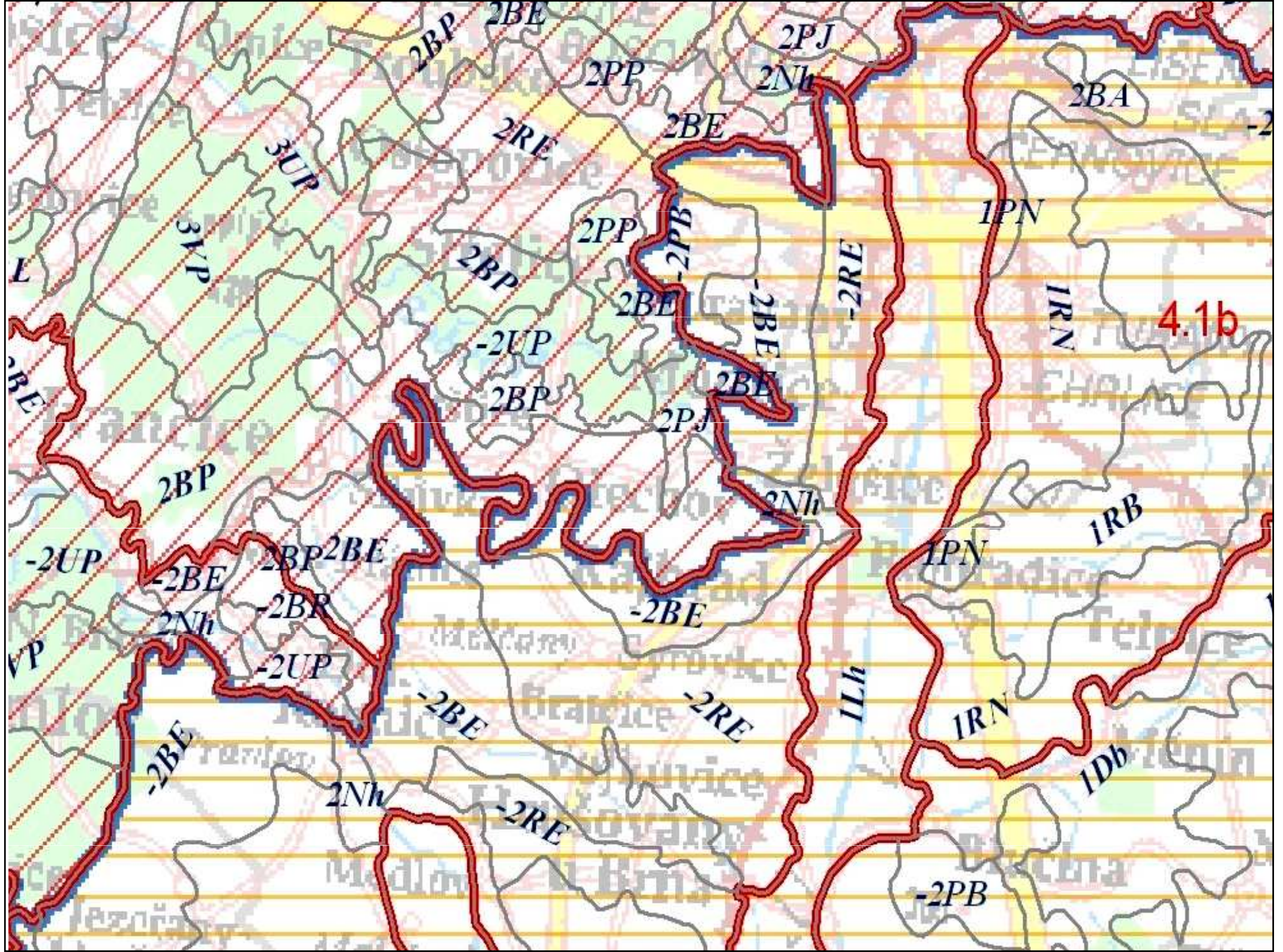
Bioregiony

1.1 Moravský	1.3 Ústecký	1.7 Českobudovský	1.8 Pardubický
1.10 Vítebský	1.36 Českobudovský	1.39 Náměstácký	1.9 Cechovský
1.11 Pevnostní	1.37 Litavský	1.41 Litavský	2.1 Vltavský
1.12 Litavský	1.38 Kladenský	1.42 Litavský	2.2 Opavský
1.13 Dvorský	1.39 Litavský	1.43 Litavský	2.3a Opavský A
1.14 Litavský	1.40 Litavský	1.44 Litavský	2.3b Opavský B
1.15 Litavský	1.41 Litavský	1.45 Litavský	2.3c Opavský C
1.16 Rakovnicko-Žatecký	1.42 Litavský	1.46 Litavský	2.4 Pevnostní
1.17 Litavský	1.43 Litavský	1.47 Litavský	2.5 Žatecko-Čáslavský
1.18 Kladenský	1.44 Litavský	1.48 Litavský	2.6 Břežský
1.19 Kladenský	1.45 Litavský	1.49 Litavský	2.10 Kladenský
1.2 Břežský	1.46 Litavský	1.50 Litavský	2.11 Litavský
1.20 Litavský	1.47 Litavský	1.51 Litavský	2.12 Litavský
1.21 Litavský	1.48 Litavský	1.52 Litavský	2.13 Litavský
1.22 Litavský	1.49 Litavský	1.53 Litavský	2.14 Litavský
1.23 Litavský	1.50 Litavský	1.54 Litavský	2.15 Litavský
1.24 Litavský	1.51 Litavský	1.55 Litavský	2.16 Litavský
1.25 Litavský	1.52 Litavský	1.56 Litavský	2.17 Litavský
1.26 Litavský	1.53 Litavský	1.57 Litavský	2.18 Litavský
1.27 Litavský	1.54 Litavský	1.58 Litavský	2.19 Litavský
1.28 Litavský	1.55 Litavský	1.59 Litavský	2.20 Litavský
1.29 Litavský	1.56 Litavský	1.60 Litavský	2.21 Litavský

Legenda

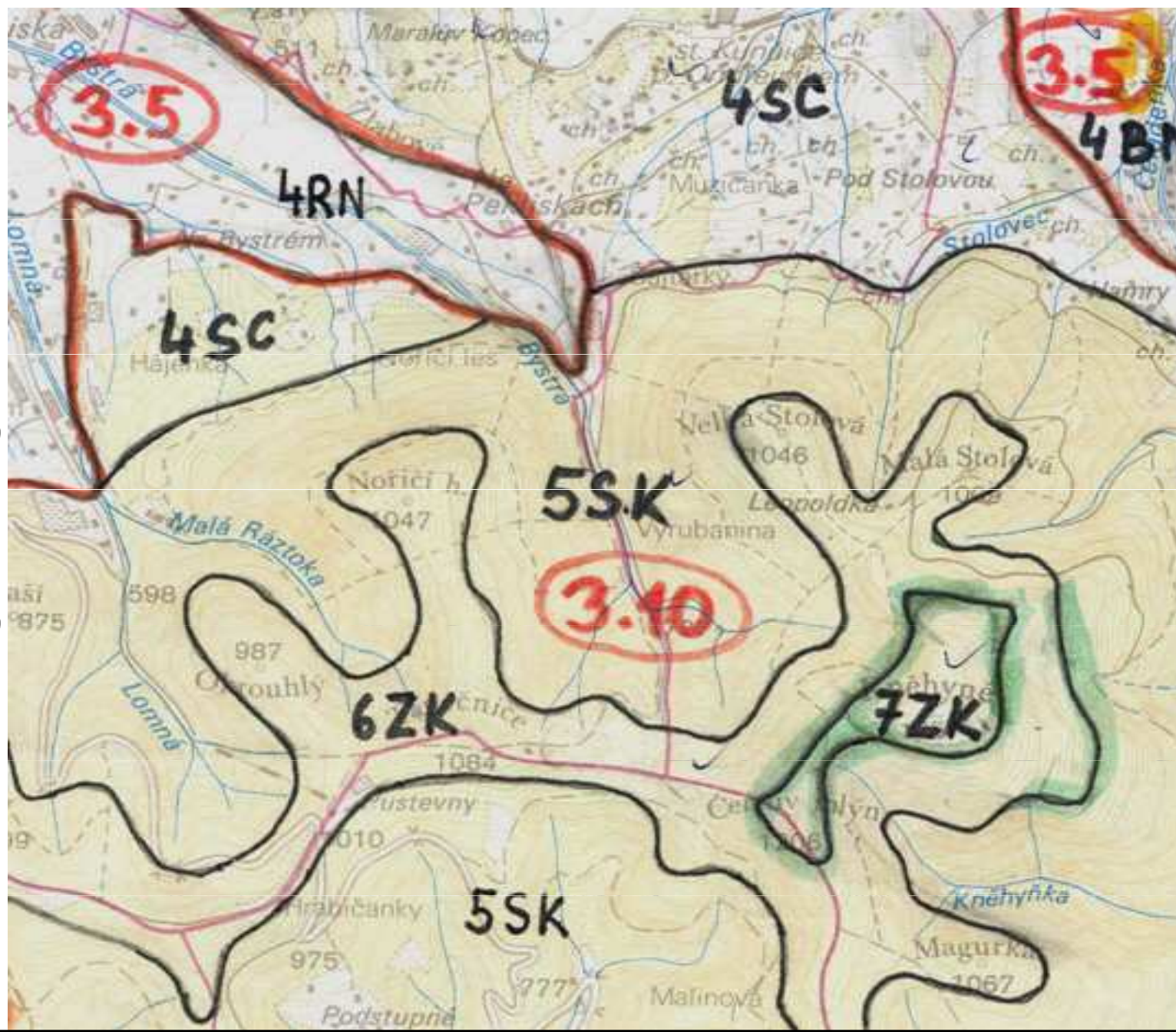
- Biochory
- Bioregiony
- Podprovincie
- hercynská
- karpatská
- panonská
- polonská

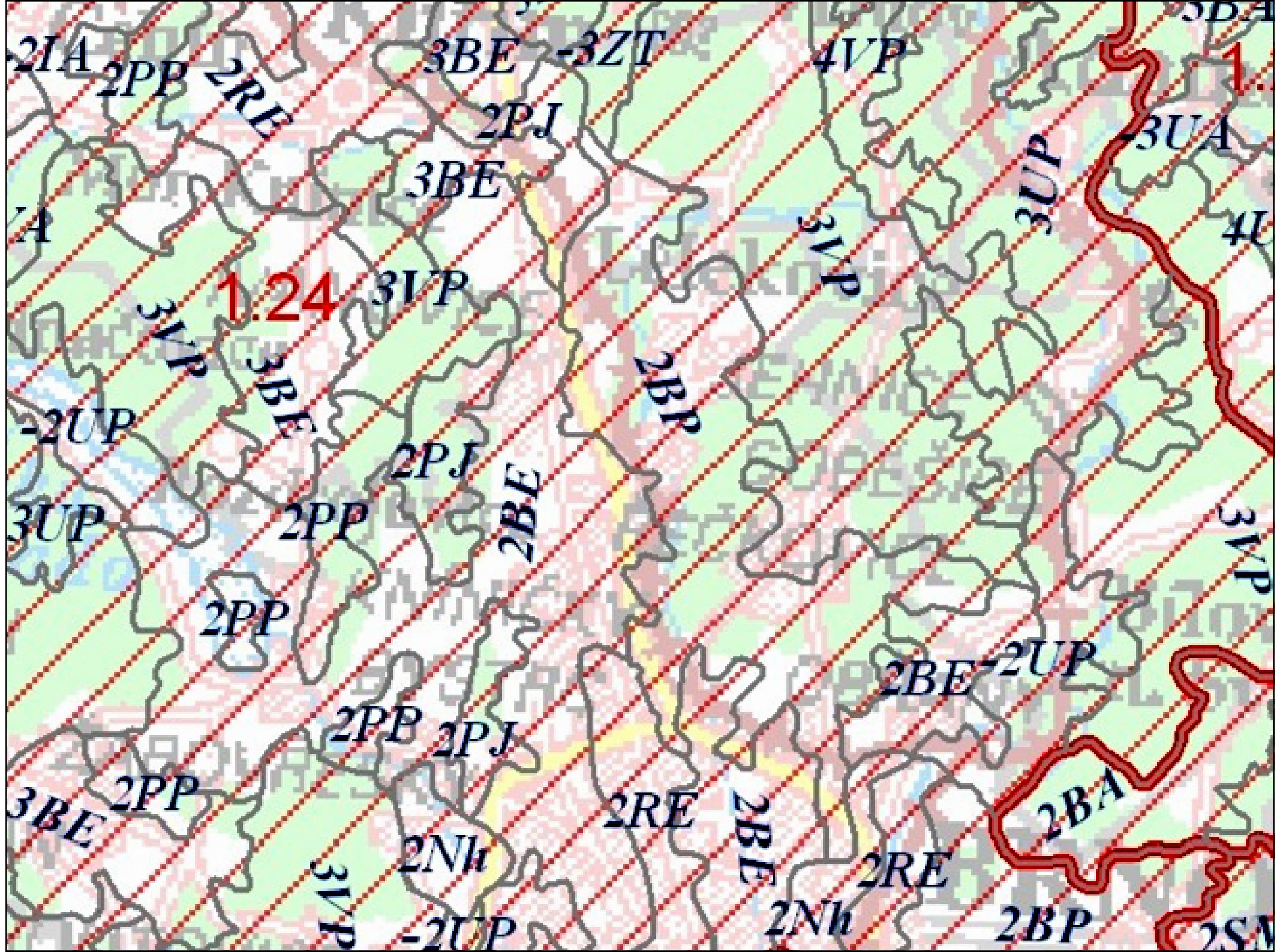

Biochory

- KÓD:
- Číslo - v.s.
- 1. Písmeno - georeliéf
- 2. Písmeno - substrát

- **International Association of Landscape Ecology (IALE) (1982).**

Nejdůležitější výzkumná témata KE - 1

IALE-USA 2001

- Rozvoj metodologie (např. otázky pochopení prostorové heterogenity a komplexity krajiny, ekologické interpretace různých prostorových a geostatistických metod v krajinněekologickém výzkumu, využití GIS ap.)
- Získání dat a hodnocení jejich přesnosti (např. je potřebné se zaměřit na vypracování a ověření metod analýzy neurčitosti údajů o krajině a posoudit vliv kvality údajů na získané výsledky).
- Ekologické toky (pohyb materiálů, organismů, energie,...) a prostorové procesy v krajinné mozaice.
- Nelineární dynamika a krajinná komplexita a jejich krajinněekologické aplikace.
- Přiřazování krajinné metriky k ekologickým procesům (např. ověřování citlivosti krajinné metriky s měnícími se škálami, vypracování syntetické nebo holistické metriky, která by odrážela sociální, kulturní a ekologickou diverzitu a heterogenitu).

Nejdůležitější výzkumná témata KE - 2

IALE-USA 2001

- Škálování (např. stanovení vhodných měřítek/stupnic pro pochopení jednotlivých modelů/vzorů a procesů).
- Příčiny, procesy a důsledky změn ve využití země a krajinného pokryvu
- Úloha člověka (např. i jeho percepce, hodnotových systémů, kulturních tradic) a jeho aktivit ve vývoji a výzkumu krajiny.
- Optimalizace krajinné struktury (např. optimalizace vytváření a uspořádání prvků krajiny a její matrice, optimalizace pro účely ochrany biodiverzity, managementu ekosystémů, optimalizace pro udržitelnost krajiny apod.).
- Ochrana a udržitelný rozvoj krajiny (např. uplatnění krajinněekologických principů při ochraně biodiverzity a zabezpečení udržitelnosti krajiny).